

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Våle.

Emne: Gamal engkultúr

Bygdelag:

Oppskr. av: Antons Ropar

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Anton Grøtås, f. 1887 på Grøtås, bonde dr.

SVAR

1. Grasmark i innmark heite eng. Utslatte kjennar hau ikkje. Det einaste måtte vera ein nedlagt hiesmanns- plass som i haur barndom berre vart slått, men som nå vert dyrka.

ekne = mypløgd eng. Det heite ekrepløying, ekrepløgd. men han og heite vollpløgd.

Det heite gjentlegg, å legge igjen.

Det heite kløvereng, timotei-eng, men når det sätte graset går ut etter 3-4 år, vert det gveineng. Siste året på ein skal pløya det, heite det voll.

Det heite gveinhøg og vollhøg, mest det siste, i motsetnad til kløve, timotei o. l.

2. Det vart lite kvist liggjande på enga; når det var så mykje at det gjorde shade måtte ein sjølvsagt gå det bort. Dei reuska best tre som rann opp laugs gjerde og hekkjes hvor gang dei pløgd. Det vart berent på pløgsle.

Noko sers namn i samband med dette lingsor ikkje A.G.

3. Det var ikkje anna råd mot more i enga enn å pløya.

A.G. kjennar ikkje til at det vart sådt grasfrø i eldre eng, berre i dårleg gjentlegg og etter isbrøud.

A.G. kan hugsa frå sin barndom at dei la igjen retar i så grasfri i haustad. Det var vanleg segjemåte den gongen at i haustad kom kløveren av seg sjøl; for hausa så det ofte. Sjølv kan han ikkje hugsa anna enn at dei sådde grasfri i vårsad, men han har høyrte at det vart lagt igjen utan grasfri; eller det han har høyrte vil han tru at det var heller vanleg i 1870-80-åra. Då fekk dei blomeng første året. Han har høyrte om å så hams, men kjenn det ikkje.

4. For 1920 vart det ikkje grøfta systematisk på Grøtås og ikkje på gardane omkring heller. Grøftinga er likevel gamal der, men dei grøfta berre ut det aller våtaste. Det var stein- eller begrøfta som var det vanlege, dei hogg lange sperar og la grambor oppå. Først i 1916-17 tok dei til å grøfta med dreusrogn på Grøtås.

Uatning av eng er ukjent.

5. Ukjent i Vale.

6. Felt bort.

7. Siget frå dynga heitte dyngetrekkem.

Den delen av jorden som fekk dyngetrekkem over seg heitte setica eller setijordet. Det vort rekna som den beste delen av jorden.

Dei andre sp. kunne A.G. ikkje gi noko svar på.

8. Felt bort.

9. Reuga vart ikkje beitt om våren.

Om hausten beita dei helst vollen; dei var redda kysten skulle trukka ned og riva opp for mykje på det andre. Dei måtte "verje" for åkorn. (Dette ordet berikta og Karen Sollerås, 91 år, hamsor, som er såvidt fekk prata med.)

10. Nå beites dei over alt om hausten, dersom det ikkje er for blautt då. Dei verje ikkje, nyttar piggtias eller el. gjerde. Ved våteke ringe skilmas.

11. Nei, dei beite berre vollen som skulle pløggast

12. Det vanlege var å ha kyrne i vinterfjøsene om natta medan dei gjekk på leite. Det var berre nokre få gardar som hadde sommarfjøs, m. a. grannegarden, og dei seier dei som hadde kamna slik liggjande at dei måtte ha "gule" det. På Grøtås hadde dei ei "sånhytte" som saiene kunne krypa inn i om natta og i vinter - dei har alltså hatt mykje sau på G. A.G. veit ikkje kva dei gjorde med gjødsla i sommarfjøs. Fellen i sånhytta vart det ikkje gjort nokon ting med.

13-18 Ukjent

19. A.G. kjemmer ordet tra i sms. havretra. Det var eit jordstykke der dei ar eller ar sådde havre utan å gjødde. Han hingsar dei ikkje, har berre høyrst om dei, og veit ikkje om dei var inngjort eller kor store dei var. Avhinga var skval. Han har høyrst ei saga frå Tyre Sandsvæ om dette. Det var i den tida då presten drog frå gard til gard og had om god avling. Då kom han til eit havretra men sa i: "Her mykter ingen bonne, her meier gjøddel til".

I Arnadal høyr tra rett og slett eit jordstykke. Eg spurde Karen Sollerud om traene. Etter den noke ukjære definisjonen ho gav, skulle eg tra høyrda jordstykke. A.G. minnte ho var fødd i Rudebø.

Dei andre ord var ukjende for A.G.

20. A.G. kjemmer ikkje til sakt i Vale.

21. Ukjent. Oske vort mytta i åke.